

รายงานการวิจัย

สถานการณ์แรงงานเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าอายุระหว่าง 10-18 ปี
ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการนอกระบบและโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
A STUDY ON THE UNREGISTERED MYANMAR
CROSS – BORDER WORKERS 10-18 Year old IN A FACTORY IN MAESOD,
TAK PROVINCE

นันทนาวรรณ นันนิตา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์แรงงานเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าอายุระหว่าง 10 -18 ปีที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการนอกระบบและโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และเพื่อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนที่จำเป็นในพื้นที่แรงงานเด็กข้ามชาติพักอาศัยและทำงานอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เข้าทำงานในโรงงานและสถานประกอบการนอกระบบจำนวน 320 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. แรงงานเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากจำนวน 320 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 13-14 ปี มีระดับการศึกษาในระดับ

ประถมศึกษาเข้ามาพักอาศัยอยู่กับผู้ปกครองและญาติ

2. ความคาดหวังและความพึงพอใจที่แรงงานเด็กสัญชาติพม่าต้องการเมื่อเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่วนใหญ่พบว่ามีความคาดหวังที่จะทำงานในภาคเศรษฐกิจประเภทเครื่องนุ่งห่มและภาคเกษตรกรรมเข้ามาในประเทศไทยในระหว่าง 2-3 ปี ต้องการรับเงินค่าจ้างเป็นเงินสดและสวัสดิการจากนายจ้างในด้านอาหาร รองลงมาจากที่พักอาศัย และการขึ้นทะเบียนแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด เนื่องจากมีแรงงานบางส่วนข้ามชายแดนมาอย่างผิดกฎหมายและต้องเสียเงินในการข้ามชายแดนมายังประเทศไทย

คำสำคัญ: แรงงานเด็กข้ามชาติ เด็กข้ามชาติ สัญชาติพม่า

¹ อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสุนันน้ำปิง

Abstract

The purposes of the study had geared toward 1) the understanding the situation of young Myanmar nationalities labour forces aged 10-18 years old who had crossed the border and had been working in Thai private workplaces and factories without holding any legal or proper documents 2) to make any proper or potential suggestion on the above matter if any problems had arisen. The subjects of this study were 320 of Myanmar nationalities. The research tools used were questionnaires gathering information in accordance with sexes, ages, education level, and their background careers. The data then were calculated to give out mean, percentage, and Standard Deviation.

The findings were as following:

1. The majority of the workers were from the Union of Myanmar who had crossed the border and worked in Thailand mostly were private workplaces and factories were females aged between 13-16 years with lower secondary education. Most workers were staying with their parents, cousins and friends

2. Those workers had temporary signed contracts to work in factories for a period of 2-3 years, normally with food and accommodations provided, of course, with regularly payment. Since those workers had

not legally registered, they had no right to be protected by laws – they were illegal work forces. Thailand and the Union of Myanmar should set up agreements of some kinds to allow those workers to gain proper documents of working registration over sea.

Keyword: the unregistered cross, the unregistered Myanmar cross-border workers

บทนำ

ปัจจุบันมีแรงงานเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าทำงานในภาคเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นจำนวนมากในอำเภอแม่สอด ซึ่งไม่มีการควบคุมการทำงานของโรงงานและสถานประกอบการเลยที่ว่าได้ โรงงานหลายแห่งในอำเภอแม่สอดไม่ได้ไปจดทะเบียนเป็นสถานประกอบการ จึงไม่มีการตรวจสอบโรงงานเหล่านั้นว่ามีการปฏิบัติตามกฎระเบียบดังเช่นสถานประกอบการในระบบหรือไม่ ตัวโรงงานอาจเป็นบ้านของนายจ้างเอง อาจเป็นตึกแถวที่ปรับให้เป็นโรงงาน หรืออาจเป็นอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและโรงงานก็ได้ ฉะนั้นลักษณะโรงงานจึงเป็นภาคเศรษฐกิจนอกระบบ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์แรงงานเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าอายุระหว่าง 10 -18 ปีที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการนอกระบบและโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนที่จำเป็นในพื้นที่ที่แรงงานเด็กข้ามชาติพักอาศัยและทำงานอยู่และอาจเป็นแนวทางสำหรับองค์กร

ระหว่างประเทศและในประเทศตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อต่อต้านการค้าเด็กและหญิงของ ILO (TICW) ในการจัดทำนโยบายและโครงการความช่วยเหลือ ซึ่งจะยังประโยชน์และปรับปรุงสถานการณ์ของแรงงานเด็กข้ามชาติตลอดจนกฎระเบียบในระดับชาติ ที่สามารถปกป้องสิทธิของเด็ก โดยเฉพาะสภาพการทำงานที่ต่ำกว่ามาตรฐาน และการจ้างงานที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและการคาดหวังของแรงงานเด็กข้ามชาติพม่าอายุระหว่าง 10-18 ปี ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการนอกระบบและโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนที่จำเป็นในพื้นที่แรงงานเด็กข้ามชาติพักอาศัย และทำงานอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนที่จำเป็นในพื้นที่ที่แรงงานเด็กข้ามชาติพักอาศัยและทำงานอยู่ และเป็นแนวทางสำหรับองค์กรระหว่างประเทศและในประเทศตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ แรงงานเด็กสัญชาติพม่าที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี ที่เข้ามาทำงานในสถานประกอบการนอกระบบและโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานเด็กสัญชาติพม่าที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี ที่เข้ามาทำงานในสถานประกอบการนอกระบบและโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงเดือนเมษายน ถึงมิถุนายน 2554 จำนวน 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดให้เลือก โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิฐานะ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและความคาดหวังเมื่อเข้ามาทำงานในสถานประกอบการนอกระบบและโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และจ้างนักศึกษาช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้เก็บรวบรวมข้อมูลอ่านข้อคำถาม

ให้กลุ่มตัวอย่างฟังและเช็กคำตอบตามที่กลุ่มตัวอย่างตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ใช้สถิติร้อยละ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและความคาดหวังของแรงงานเด็กข้ามเข้าทำงานในสถานประกอบการนอกระบบ และโรงงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. แรงงานเด็กข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 13-14 ปี มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาเข้ามาพักอาศัยอยู่กับผู้ปกครองและญาติ

2. ความคาดหวังและความพึงพอใจที่แรงงานเด็กสัญชาติพม่าต้องการเมื่อเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่วนใหญ่พบว่ามีความคาดหวังที่จะทำงานในภาคเศรษฐกิจประเภทเครื่องนุ่งห่มและภาคเกษตรกรรมเข้ามาในประเทศในระหว่าง 2-3

ปี ต้องการรับเงินค่าจ้างเป็นเงินสดและสวัสดิการจากนายจ้างในด้านอาหารรองลงมา จากที่พักอาศัย และการขึ้นทะเบียนแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด เนื่องจากมีแรงงานบางส่วนข้ามชายแดนมาอย่างผิดกฎหมายและต้องเสียเงินในการข้ามชายแดนมายังประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. กระทรวงแรงงานควรเริ่มโครงการทำงานร่วมกับกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพอุตสาหกรรม สภาพภาพแรงงานและแรงงานข้ามชาติ ตลอดจนให้การสนับสนุนองค์การพัฒนาเอกชน เพื่อมิให้มีแรงงานเด็กข้ามชาติอายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด

2. กระทรวงแรงงานควรจัดทำกลยุทธ์ชี้้นำเพื่อสนับสนุนการบังคับใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในมาตราที่เกี่ยวข้องในแม่สอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเด็ก สภาพการทำงาน ชั่วโมงการทำงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับค่าจ้างขั้นต่ำ

3. สถานประกอบการเครื่องนุ่งห่มควรจัดทำแผนอัตราค่าจ้างคนแรงงานพม่า โดยจ้างระบุสัญญา 2-3 ปี และควรจ่ายค่าจ้างเป็นเงินสด และจัดลำดับด้วย และขึ้นทะเบียนแรงงานถูกต้องตามกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ จังหวัดตาก. (2548). **สภาพทั่วไปจังหวัดตาก**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก:
<http://www.tak.go.th>. 8 สิงหาคม 2549.
- ขุนจำอู. (2549). **กรณีเรื่องไทยใหญ่. โครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้าเด็กและหญิงงานทำทนายที่ลุ่มแม่น้ำโขงทำงานห้ามรุ่งห้ามค้าสภาพแรงงานเด็กข้ามชาติที่แม่สอด ประเทศไทย สำนักแรงงานระหว่างประเทศกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549. แม่ฮ่องสอน: มูลนิธิสิทธิมนุษยชนไทยใหญ่.**
- ชุตินา นุ่มมัน. (2539, 6 เมษายน). **ฆ่าแหละปัญหาแรงงานต่างด้าววิกฤตที่รัฐบาลชุกไว้ได้พรม. มติชนรายวัน.**
- พรรณนาย ทรัพย์ะประภา. (2536). **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และ ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์. (2539, กรกฎาคม). **การจัดการแรงงานอพยพต่างด้าวระยะยาว. รายงานการวิจัย โครงการ “A Policy Study on the Management of Undocumented Migrant Workers in Thailand” สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันวิจัย เพื่อการพัฒนาประเทศไทย.**